

IGOR CVEJIĆ

Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Srbija

Način mišljenja (*Denkungsart*) u sudu ukusa kod Kanta: pojmovi *Bewußtsein* (svest) i *Humanität* (humanost)

Rad će početi od uvida u tri različita načina mišljenja koji su naznačeni u §40 *Kritike moći suđenja*, kao tri maksime: razuma, moći suđenja i uma. Ovi načini mišljenja se mogu posmatrati paralelno sa tri duševne moći: *moći saznanja*, *moći osećanja zadovoljstva i nezadovoljstva* i *moći htenja*. Za sud ukusa način mišljenja se predstavlja kao bitan, jer je upravo nje-gova *jednodušnost* (KMS, §22) ono što se u sudu ukusa zahteva. On igra i jednu suštinsku ulogu u sistemu uopšte, jer omogućava prelaz od načina mišljenja prema principima čulnosti, ka onom prema principima slobode. Pritom je jedan od ključnih pojmova koji treba ispitati – *Bewußtsein*. Pitanje koje će u ovom radu biti postavljeno je da li shodno tri sposobnosti duše možemo govoriti o tri načina na koja se dolazi do ovog »biti svestan«. S obzirom na princip ovog načina mišljenja »misliti na mesto svakog drugog čoveka«, on će biti doveden u vezu sa Šeftsberijevim (Shaftesbury) i Hačesonovim (Hutcheson) odgovorom Hobsu (Hobbes), u kome se čovek uzima kao *zoon politikon* (*personalitas socialis*).